

**ba
sis
vaar
dig
he
den**

**Groot
Amsterdam**

Meerjarig regionaal programma basisvaardigheden Groot-Amsterdam

2025-2028

Colofon

Dit meerjarig regionaal programma basisvaardigheden Groot-Amsterdam 2025–2028 is een samenwerking tussen de volgende acht gemeenten: Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, de Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn.

Aalsmeer/Amstelveen

Olga Kondrikova

Amsterdam

Dorien Vogelsang

De Ronde Venen

Arthur Koeman

Diemen

Chantal Slaap en Marouane Khamal

Haarlemmermeer

Lamyae El Mahdiui

Ouder-Amstel

Hanae Zerty en Angie Luna Pinzon

Uithoorn

Maaïke Hoffman

In samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven

Annemijn Poot en Eeke Riegen

Vormgeving Tom van Veenhuizen - veenvorm.nl

Fotografie

Fotobank Amsterdam

Foto Diemen Gerrit Alink

Regiocoördinator Laaggeletterdheid/Basisvaardigheden Groot-Amsterdam

Judith van Schaik

j.van.schaik@amsterdam.nl

Amsterdam, september 2025

Inhoud

Colofon	2
1. Meerjarig regionaal programma basisvaardigheden Groot-Amsterdam 2025-2028	5
2. Speer- en actiepunten 2025-2028: waar zetten we concreet op in?	6
2.1 Vergroten bereik van inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven (rekenen en/of digitale vaardigheden) maar wel goed Nederlands spreken (NT1) en uitbreiden aanbod	7
2.2 Vergroten bereik ouders en opvoeders van jonge kinderen en uitbreiden aanbod	7
2.3 Vergroten bereik werkende inwoners via werkgevers en vergroten bekendheid aanbod bij werkgevers	8
2.4 Basisvaardigheden verbinden met sociaal domein	8
2.5 Werven, behouden en trainen vrijwilligers	9
2.6 Communicatie, kwaliteitsborging en monitoring en financiën	9
3. Financiering	10
3.1 Het WEB-budget	10
3.2 Decentralisatie-uitkering	11
3.3 Verantwoording	11
4. Uitvoering	12
4.1 Contactgemeente	12
4.2 Regiogemeenten	12
4.3 Uitvoeringsorganisatie	12
4.4 Jaarplan	12
5. Instemming Groot-Amsterdam	13
Ondertekening	14
Bijlagen	15
B1. Arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam	16
B1.1 De gemeenten van de arbeidsmarktregio Amsterdam	16
Laaggeletterdheid in de gemeenten van de arbeidsmarktregio Amsterdam	20
B2. Samenwerking in de regio	22
B2.1 Samenwerking vanuit het wettelijk kader	22
B2.2 Samenwerking tussen de gemeenten	22
B2.3 Samenwerking met de lokale uitvoerders	22
B2.4 Samenwerking met taalambassadeurs	23
B3. Cursusaanbod basisvaardigheden regio Groot-Amsterdam	24
B4. Kwaliteitsborging	26
B5. Monitoring van resultaten	28

“Use it, or lose it.”

1. Meerjarig regionaal programma basisvaardigheden Groot-Amsterdam 2025-2028

Naar schatting hebben bijna 200.000 inwoners van de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam moeite met taal, rekenen of digitale vaardigheden. Juist al deze vaardigheden zijn nodig om zelfredzaam te zijn in de samenleving. We focussen ons daarom niet alleen op het verbeteren van de taalvaardigheden maar ook op reken- en digitale vaardigheden. Kortom: **basisvaardigheden**. Het versterken van basisvaardigheden helpt bij het creëren van betere voorwaarden voor inwoners om naar vermogen deel te nemen aan de samenleving (sociale inclusie).

Nu het meerjarig regionaal programma laaggeletterdheid 2020-2024 is afgelopen, is het tijd om vooruit te kijken. Dit nieuwe programma bouwt voort op eerdere successen en inzichten. De gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, de Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn werken samen aan de ambitie om zo veel mogelijk volwassen inwoners met beperkte basisvaardigheden te **bereiken** en te ondersteunen met een passend **aanbod**. Zo kunnen zij hun **basisvaardigheden** verbeteren.

Dit programma richt zich uitsluitend op de vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB, artikel 2.3.1.-2.3.6.d) gefinancierde aanbod volwasseneneducatie. Deze wet vormt het wettelijk kader voor de uitvoering van de aanpak laaggeletterdheid en schrijft voor dat gemeenten de taak hebben om het educatieaanbod basisvaardigheden voor volwassenen te organiseren. In de WEB is vastgelegd dat gemeenten hierin regionaal moeten samenwerken en een Meerjarig regionaal programma moeten hebben.

De gemeente Amsterdam is contactgemeente van de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam. Amsterdam ontvangt vanuit het rijk een uitkering voor volwasseneneducatie in de regio en heeft de opdracht het regionale WEB-budget te beheren. Voor de samenwerking in de periode 2025-2028 heeft de regio Groot-Amsterdam dit meerjarig regionaal programma basisvaardigheden Groot-Amsterdam 2025–2028 gezamenlijk opgesteld.

“Heb overigens een geweldig leuk en inspirerend contact met mijn taalmaatje.”

2. Speer- en actiepunten 2025-2028: waar zetten we concreet op in?

Dit hoofdstuk beschrijft waar we de komende jaren op in willen zetten. De keuzes zijn tot stand gekomen op basis van de regionale beleidsoverleggen, de input van taalambassadeurs, de ervaringen van voorgaande jaren, een brainstormsessie en input voor het jaarplan van Stichting Lezen en Schrijven.

Het is onze ambitie om met een goede samenwerking zo veel mogelijk volwassen inwoners die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden **te bereiken en te ondersteunen met een passend aanbod**. Hiermee willen we de basisvaardigheden van de inwoners van de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam versterken. We hopen dat dit hun maatschappelijke participatie zal vergroten.

De inwoners met beperkte basisvaardigheden verschillen in leeftijd, afkomst, opleidingsachtergrond, persoonlijke omstandigheden en werkomgeving. Deze grote diversiteit aan achtergronden vraagt om verschillende manieren om inwoners te bereiken. Het vraagt ook om een divers cursusaanbod.

De komende jaren leggen we de focus op het vergroten van het bereik. We willen passend aanbod bieden aan drie specifieke doelgroepen, te weten:

- Inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven (rekenen en/of digitale vaardigheden) maar wel goed Nederlands spreken (NT1);
- Ouders en opvoeders van jonge kinderen;
- Werkende inwoners.

Hierin zoeken we de samenwerking en trekken we vooral samen op in kennisuitwisseling. Bovendien willen we de aanpak van basisvaardigheden beter integreren in het gemeentelijk sociaal domein en ons richten op de belangrijke rol van vrijwilligers. Om het bovenstaande te bereiken, willen we de samenwerking op gebied van communicatie, kwaliteit, monitoring en financiën verder verbeteren.

We streven naar zo veel mogelijk succesvol afgeronde trajecten met als doel het versterken van de basisvaardigheden en het vergroten van de sociale inclusie van de inwoners van de regio Groot-Amsterdam.

Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat er bij de uitvoering van deze ambitie een aantal risicofactoren is die de realisatie van deze doelstelling kan belemmeren, zoals:

- Tekorten aan gecertificeerde docenten;
- Beperkte beschikbaarheid van vrijwilligers;
- Problemen met de invoering van een nieuw registratiesysteem;
- Verwachte financiële bezuinigingen vanuit het rijk vanaf 2026.

Mensen die Nederlands als moedertaal hebben en Nederlandstaligen of anderstaligen die spreken op B1-niveau noemen we voor het gemak NT1-ers.

Als je in Nederland bent geboren, en vanaf jonge leeftijd onderwijs hebt gevolgd in het Nederlands, dan word je doorgaans als een NT1-er beschouwd, zelfs als je thuistaal een andere taal is.

Onder de NT2-groep verstaan we mensen die het Nederlands als tweede (of derde, vierde, etc.) taal hebben.

De NT2-groep bestaat uit:

- Laaggeletterde mensen: anderstaligen die laaggeletterd zijn in hun moedertaal en daardoor ook in het Nederlands;
- Laagtaalvaardige mensen: personen die de Nederlandse taal niet beheersen, enkel en alleen omdat zij een andere moedertaal hebben en de Nederlandse taal nog niet machtig zijn, ze zijn niet laaggeletterd, maar anderstalig en nog laagtaalvaardig in het Nederlands.

Tot de NT2-groep behoren bijvoorbeeld vluchtelingen, gezinsmigranten, arbeids- of kennismigranten.

2.1 Vergroten bereik van inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven (rekenen en/of digitale vaardigheden) maar wel goed Nederlands spreken (NT1) en uitbreiden aanbod

We richten ons de komende jaren onder andere specifiek op inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven (rekenen en/of digitale vaardigheden) maar wel goed Nederlands spreken (NT1). Deze groep vraagt om een andere aanpak en benadering dan bijvoorbeeld NT2-ers. De mensen die moeite hebben met lezen en schrijven maar wel goed Nederlands spreken zijn over het algemeen moeilijker te bereiken omdat schaamte een grote rol speelt. Maar binnen deze grote groep kan een grote ‘winst’ behaald worden bij beter lezen en schrijven.

Door een aantrekkelijk (combinatie-) aanbod trekken we deze moeilijk te bereiken doelgroep over de streep. Dit aanbod hoeft in eerste instantie niet direct gericht te zijn op taal, maar op andere zaken die een inwoner graag zou willen leren (computervaardigheden, kooklessen). Hiervoor is het cruciaal de doelgroep te betrekken bij de samenstelling van dit aanbod. We vragen ervaringsdeskundigen wat werkt: we halen dus input op over hoe we inwoners het beste kunnen bereiken, wat een aantrekkelijk aanbod is, op welke locaties aan te bieden etc.

Actiepunten vergroten bereik inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven en maar wel goed Nederlands spreken (NT1) en uitbreiden passend aanbod	2025	2026	2027	2028
Professionals in het sociaal domein kennis en handvatten bieden: training omgaan met laaggeletterdheid - instrumenten voor klantbegeleiders om beter inzicht te hebben in (digi) taalvaardigheid (bijvoorbeeld met de Basismeter) - themasessies organiseren.	*	*	*	*
Ontwikkelen van meer divers en passender aanbod / combinatie-aanbod	*	*	*	*
Inzetten op werving en bereik: zichtbaar maken van aanbod, bijvoorbeeld via sleutelfiguren, via gemeenteambtenaren, wijkgerichte informatiepunten (zoal buurtteams, huis van de wijk) en bijvoorbeeld taalmeterdagen en voedselbank. Bewustwording en begrip vergroten rondom NT1 door middel van een marketingplan.		*		
Meer inzicht in via welke routes deelnemers zijn ingestroomd in het taaltraject, welke motieven hebben geleid tot het starten en voortzetten van het traject en welke factoren hebben bijgedragen aan eventuele voortijdige uitval.		*		

2.2 Vergroten bereik ouders en opvoeders van jonge kinderen en uitbreiden aanbod

In Nederland worden jaarlijks 170.000 kinderen geboren. Ruim 25% van de kinderen begint aan de basisschool met een taalachterstand. En steeds meer jongeren verlaten het onderwijs laaggeletterd en/of laaggecijferd.

Uit onderzoek blijkt dat kinderen waar als baby veel mee is gepraat (kletsen, voorlezen, liedjes zingen) het beter doen op school dan kinderen waar als baby weinig mee is gepraat (Programme for the International Assessment of Adult Competencies, 2023). Ouders en opvoeders spelen dus een belangrijke rol in de taalontwikkeling van hun kind. Ondersteuning van ouders van jonge kinderen bij het stimuleren van de taalontwikkeling van hun kind helpt taalachterstanden te voorkomen en doorbreekt de intergenerationele overdracht van laaggeletterdheid.

Een van de door de WEB gefinancierde trajecten is Taal en Ouderbetrokkenheid (TOB). Dit zijn trajecten voor ouders en verzorgers, zowel voor de NT1- als NT2-doelgroep met kinderen op de voor- of basisschool. De ouders en verzorgers verbeteren zelf hun taalvaardigheid én leren hoe ze hun kinderen beter kunnen ondersteunen bij hun taalontwikkeling.

Actiepunten vergroten bereik ouders en opvoeders van jonge kinderen en uitbreiden aanbod	2025	2026	2027	2028
Ouders handvatten geven om de taalontwikkeling van hun kind te ondersteunen via de Taal en ouderbetrokkenheid (TOB) trajecten.	*	*	*	*
Gemeenten sturen op meer inzet taal en ouderbetrokkenheid (TOB).	*	*	*	*
Ontwikkelen van een specifiek aanbod voor Nederlandstalige ouders.		*	*	*
Professionals bewust maken van laaggeletterdheid en meertaligheid, zoals bijvoorbeeld ook het belang van communiceren in de moedertaal. Handvatten geven om met laaggeletterde- en anderstalige ouders te communiceren zodat ouders de taal- en schoolontwikkeling van hun kind beter kunnen ondersteunen.		*	*	*

“Je moet je niet schamen, daar heb je alleen jezelf mee.”

2.3 Vergroten bereik werkende inwoners via werkgevers en vergroten bekendheid aanbod bij werkgevers

Bijna 60% van de laaggeletterde mensen heeft een baan. Het verbeteren van de taalvaardigheid en financiële fitheid van werknemers leidt volgens onderzoek¹ tot:

- Betere werkprestaties met minder fouten, 20% hogere productiviteit en grotere zelfstandigheid;
- Gemiddeld 7 dagen minder ziekteverlof per jaar;
- Veiliger en klantgerichter werken met een positievere houding ten opzichte van de taken.

Het is dus essentieel om de samenwerking met werkgevers op te zoeken.

Het is een gedeelde overtuiging dat werkgevers een sleutelpositie hebben om werknemers met taal- of financiële problemen te helpen. Vanaf het voorjaar 2024 is het Regionaal Taalakkoord daarom ook opgenomen in het Sociaal werkgeverschap (zie ook [Sociaal Werkgeverschap - Sociaal Domein](#)). Het team sociaal werkgeverschap - ondergebracht bij de gemeente Amsterdam - stimuleert en faciliteert werkgevers in de regio Amsterdam om werknemers te ondersteunen bij het werken aan basisvaardigheden. Dit team vindt aansluiting bij de gemeenten van de regio Groot-Amsterdam, onder andere door deelname aan de regio-overleggen: het team wordt door de gemeenten geïntroduceerd bij werkgevers en vervolgens draagt het team zorg voor de verdere organisatie van taallessen op de werkvloer.

Actiepunten vergroten bereik werkende inwoners via werkgevers en vergroten bekendheid van het aanbod	2025	2026	2027	2028
Werkgevers bewust maken van de problematiek; trainingen herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid, bijvoorbeeld door het organiseren of aansluiten bij (branchege-richte) werkgeversbijeenkomsten.	*			
Werkgevers motiveren om te investeren in de basisvaardigheden van hun werknemers.	*	*	*	*
Werkgevers attenderen op het gemeentelijke cursusaanbod basisvaardigheden waar zij werknemers naar kunnen doorverwijzen	*	*		
Werkgevers adviseren over de mogelijkheden om zelf taalscholing te organiseren binnen hun organisatie.	*	*	*	*
Eenmalig een taaltraject op de werkvloer voor werknemers aanbieden voor meer kans op duurzaam werk.	*	*	*	*

“Sinds ik beter lees en schrijf, voel ik me zekerder op het werk.”

2.4 Basisvaardigheden verbinden met sociaal domein

Het internationaal onderzoek ‘Programme for the international Assessment of Adult Competencies’ laat zien dat mensen met lagere basisvaardigheden vaker kampen met financiële en gezondheidsproblemen en vaker een laag zelfbeeld hebben. Dit kan leiden tot chronische stress, verlaagde eigenwaarde en fysieke klachten. Juiste hulp vraagt dan om een integrale aanpak in het sociaal domein.

De individuele gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de verbinding met anderen domeinen en een integrale aanpak laaggeletterdheid, bijvoorbeeld via samenwerking met gemeentelijk onderwijsbeleid. Om deze verbinding met andere beleidsterreinen te faciliteren en kennis hierover uit te wisselen, organiseren we themabijeenkomsten voor gemeente-ambtenaren.

Actiepunten basisvaardigheden verbinden met sociaal domein	2025	2026	2027	2028
Themabijeenkomsten waarin de verbinding gelegd wordt met werk & inkomen, armoede en schulden, minimabeleid, gezondheidsdomein en onderwijs.		*	*	*
Aandacht voor basisvaardigheden ook laten terugkomen in andere beleidsplannen van het sociaal domein.	*	*	*	*
Training voor gemeenteambtenaren voor herkennen en signaleren van laaggeletterdheid als onderdeel van de begeleiding van inwoners bij schuldhulpverlening, armoederegelingen, gemeentelijke gezinsaanpak, werk, inkomen en participatie, energiecoaches, gezondheidsvaardigheden etc.	*			
Agenderen in het regionaal beleidsoverleg via mini-colleges verzorgd door Stichting Lezen en Schrijven.	*			

1 Voor feiten en cijfers/literatuur: <https://www.lezenenschrijven.nl/wat-doen-wij/oplossing-voor-je-vraagstuk/kennisblad-laaggeletterdheid-en-werk>

2.5 Werven, behouden en trainen vrijwilligers

Het aanbod verzorgd door de taalhuizen staat of valt bij aanwezigheid, inzet en kwaliteit van vrijwilligers. Werven, behouden en trainen van vrijwilligers is daarom een belangrijke taak voor de organisatie en uitvoering van vrijwilligersaanbod voor gemeente en taalhuizen.

Actiepunten werven, behouden en trainen vrijwilligers	2025	2026	2027	2028
Stichting Lezen en Schrijven en Stichting Leef en Leer bieden basistrainingen voor vrijwilligers.	*	*	*	*
Onderzoek bij vrijwilligers wat ze (nog meer) zou binden.		*		

2.6 Communicatie, kwaliteitsborging en monitoring en financiën

De komende jaren richten we ons ook op het (verbeteren) van de communicatie richting inwoners en werkgevers, kwaliteitsborging van de taaltrajecten en monitoring. Voor wat betreft het WEBbudget krijgen de regiogemeenten meer inzicht op de stand van zaken.

Communicatie	2025	2026	2027	2028
Jaarlijks week van Lezen en Schrijven.	*	*	*	*
Informatie(flyers) op orde en beschikbaar op de juiste locaties.	*	*	*	*
Communicatie richting werkgevers.	*	*	*	*

Kwaliteitsborging	2025	2026	2027	2028
Terugkoppeling van kwaliteitscontroleurs met regiogemeenten in het regio-overleg.	*	*	*	*
Themasessie over kwaliteit van het aanbod.	*			
Klankbordgroep docenten.	*	*	*	*
Overleg Taalhuis-coördinatoren.	*	*	*	*

Monitoren van bereik en effect van het aanbod	2025	2026	2027	2028
Eens per kwartaal een rapportage van het aantal gestarte trajecten.	*	*	*	*
Eens per jaar resultaten monitor Sociale Inclusie (eventueel resultaten per gemeente).	*	*	*	*
Eens per jaar CBS monitor.	*	*	*	*

Meer zicht op financiën	2025	2026	2027	2028
Eens per kwartaal overzicht van bestedingsruimte per gemeente door financieel adviseur gemeente Amsterdam.	*	*	*	*

“Van mijn taalcoach leer ik heel goed Nederlands. Ik spreek beter NL dan mijn man!”

3. Financiering

Er zijn twee budgetten voor arbeidsmarktregio's beschikbaar, te weten:

- Het WEB-budget en
- De Decentralisatie-uitkering.

Beide budgetten worden beheerd door de gemeente Amsterdam, die ook verantwoordelijk is voor de uitvoeringstaken, coördinatie en de verantwoording richting het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

Bovendien ontvangt de landelijke Stichting Lezen en Schrijven een subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) voor de ondersteuning van gemeenten op het gebied van basisvaardigheden. In de regio Groot-Amsterdam maken we graag gebruik van deze ondersteuning. De samenwerkingsafspraken hiertoe zijn opgesteld op basis van de wensen vanuit de regiogemeenten en vastgelegd in het document Samenwerkingsafspraken arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam en Stichting Lezen en Schrijven, 2025.

3.1 Het WEB-budget

Het Rijk verdeelt het WEB-budget over de 35 arbeidsmarktregio's op basis van het aantal bijstandsuitkeringen, het opleidingsniveau en de migratieachtergrond van de inwoners in de gemeenten.

Het WEB-budget is een zogenaamde SPUK-financiering. Dat betekent dat gemeenten het geld moeten besteden aan het specifieke beleidsdoel zoals afgesproken. Het WEB-budget mag worden besteed aan alle kosten die nodig zijn² om de wettelijke taken uit te voeren om de opleidingen in Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden, zoals beschreven in artikel 2.3.1. van de WEB mogelijk te maken voor volwassen inwoners van de gemeenten die niet inburgeringsplichtig zijn.

Hierbij valt ook te denken aan de volgende regionale activiteiten:

- Werving en communicatie om ervoor te zorgen dat alle doelgroepen gebruik kunnen maken van de voorzieningen.
- Het verbinden van kennis, ervaringen, infrastructuur en verschillende initiatieven voor educatie.
- Samenwerking binnen de regio.

De gemeenten bepalen zelf welk deel van het budget in het professionele taalaanbod geïnvesteerd wordt en welk deel in het vrijwilligersaanbod. Gemeenten geven ieder jaar opnieuw aan welk percentage van hun WEB-budget zij willen besteden aan professioneel en vrijwilligersaanbod. Daarnaast is er ook taalaanbod dat gemeenten vanuit eigen gemeentelijke middelen betalen.

Amsterdam investeert het WEB-budget in het aanbod via de gecontracteerde taalscholen. De uitvoering van het vrijwilligersaanbod in de gemeente Amsterdam ligt bij de sociale basis van de stadsdelen en wordt bekostigd uit de gemeentelijke middelen (coalitiemiddelen) vanuit het coalitieakkoord.

Gemeente Uithoorn kiest ervoor 100% van het budget te investeren in het taalaanbod gecoördineerd door het Taalhuis Uithoorn. Bij de andere gemeenten gaat het budget deels naar professioneel taalaanbod en deels naar vrijwilligers aanbod.

² Zie ook Handreiking Bestedingsruimte Specifieke Uitkering Educatie vanuit de WEB (OCW, december 2024)

WEB budget 2025

Overzicht: Verdeling specifieke uitkering (SPUK)

Volwasseneneducatie (WEB) 2025

Gemeente regio Amsterdam	WEB budget 2025*
Aalsmeer	€ 132.860
Amstelveen	€ 602.202
Amsterdam	€ 8.830.067
De Ronde Venen	€ 179.741
Diemen	€ 218.934
Haarlemmermeer	€ 864.684
Ouder-Amstel	€ 68182
Uithoorn	€ 162.715
Totaal bedrag contactgemeente Amsterdam ³	€ 11.059.385

(* bron Dienst Uitvoering Onderwijs, OCW, maart 2025)

Om goed controle te houden op de uitgaven per gemeente rapporteert de financieel adviseur van de gemeente Amsterdam de laatste stand van zaken en sluit tenminste 1 keer per kwartaal aan bij het regiobeleidsoverleg.

WEB budget 2026-2028

Vooralsnog wordt verwacht dat de financiering van volwasseneneducatie tot en met 2027 zal plaatsvinden via een specifieke uitkering (SPUK) aan de contactgemeenten. Een nauwkeurige prognose van de beschikbare middelen na 2025 blijft vooralsnog lastig te maken, aangezien een aantal indicatoren die bepalend zijn voor de hoogte van het budget, nog niet door het rijk is gepubliceerd.

Volgens de huidige planning van het rijk zullen de SPUK en de decentralisatie-uitkering met ingang van 2028 worden omgezet in een bijzondere fondsuitkering (BFU). Daarbij wordt er rekening mee gehouden dat het WEB-budget structureel met 10% zal worden verlaagd. Zodra er meer duidelijkheid komt over het moment van overgang van de SPUK naar BFU en de daarmee samenhangende financiële gevolgen voor volwasseneneducatie, leggen de gemeenten budgetafspraken vast zodat de speerpunten zoals geformuleerd in dit programma geborgd zijn en de huidige budgetverdeling gehandhaafd blijft.

WEB budget 2026-2028

Schatting	2026	2027	2028
Voor gehele regio Groot-Amsterdam	€ 8.998.000	€ 8.965.000	€ 8.965.000

3.2 Decentralisatie-uitkering

Het ministerie van OCW en SZW hebben toegezegd (meicirculaire 2025) dat er tussen 2025 en 2028 wederom een Decentrale Uitkering (DU) beschikbaar is voor coördinatie en organisatie van het beleid in de regio. De DU wordt in titel aangepast van DU 'Aanpak laaggeletterden' naar DU 'Aanpak basisvaardigheden volwassenen'.

Voor 2025 is er een bedrag van € 430.243 beschikbaar voor de regio Groot-Amsterdam. De hoogte van het bedrag in de periode van 2026 tot en met 2028 wordt in 2026 vastgesteld. Naar verwachting is de DU voor 2026 tot en met 2028 lager dan in 2025 omdat SZW dan niet meer bijdraagt.

Budget Decentralisatieuitkering 2026-2028

Schatting	2026	2027	2028
Regio Groot-Amsterdam	€ 331.000	€ 331.000	€ 331.000

Budget en begroting decentralisatie uitkering 2025

Doel	Bedrag
Regionale coördinatie/uitvoering (waaronder helpdesk, facturatie, taalconsulenten en ook de nieuwe werkwijze van screening door de regiogemeenten).	€ 325.243
Onderzoek Sociale inclusie.	€ 20.000
Basistrainingen/verdiepingstrainingen/training omgaan met laaggeletterdheid via Leef en Leer georganiseerd door een gecertificeerde trainer van Stichting Lezen en Schrijven.	€ 25.000
Communicatie, werving, toeleiding, innovatie en kennisdeling	€ 60.000
Totaal	€ 430.243

3.3 Verantwoording

De regiogemeenten zijn verantwoordelijk voor de contracten en subsidiëring van de lokale aanbieders (taalhuizen) om het gewenste aanbod te realiseren. Daarnaast leveren zij zelf de benodigde verantwoordingsinformatie aan de gemeente Amsterdam, ten behoeve van de verantwoording richting het ministerie.

3 Het budget voor 2025 wordt nog aangevuld met spaarsaldo dat over is uit 2024 van minimaal € 2,5 miljoen.

4. Uitvoering

“Mijn taalcoach is erg lief, ik ben lucky eeeh ik heb geluk.”

De realisatie van de speerpunten op het gebied van basisvaardigheden is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten, lokale partners en Stichting Lezen en Schrijven. Iedere partij levert vanuit de eigen rol en deskundigheid een bijdrage aan het bereiken van het gedeelde doel: het bieden van gelijke kansen voor iedereen om te leren, om zich te ontwikkelen en om volwaardig mee te doen in de samenleving. Gemeenten vervullen hierin een coördinerende rol. Lokale partners zijn betrokken bij de uitvoering en Stichting Lezen en Schrijven ondersteunt met kennis en procesbegeleiding. Deze samenwerking vormt de basis voor een samenhangende, effectieve aanpak in het versterken van basisvaardigheden binnen de regio.

4.1 Contactgemeente

Als contactgemeente heeft de gemeente Amsterdam een specifieke rol bij de uitvoering van het regio-programma, namelijk:

- Organiseren en bijeenbrengen van verschillende overleggen;
- Contact onderhouden met regionale partners en stakeholders;
- Informatieoverdracht richting en vanuit het rijk;
- Bijhouden van en delen van nieuwe ontwikkelingen met de overige gemeenten;
- Uitwisseling met andere regio's om daar informatie op te halen en te delen;
- Regie houden op de voortgang van de doelstellingen;
- Verdeling van de decentralisatie uitkering;
- Toezien op- en verantwoorden van de rechtmatige besteding van het regionaal budget.

Dit wordt uitgevoerd door het beleidsteam Volwasseneneducatie en het uitvoeringsteam Volwasseneneducatie van de gemeente Amsterdam.

4.2 Regiogemeenten

De beleidsadviseurs die binnen hun gemeente verantwoordelijk zijn voor het thema basisvaardigheden vormen samen de regiobeleidsgroep en overleggen eens in de 5 weken onder voorzitterschap van de regiocoördinator. Elke beleidsadviseur haalt afzonderlijk de bestuurlijke thema's op.

De regiogemeenten zijn ook verantwoordelijk voor aanmeldingen, registratie, screening en monitoring van het aanbod op lokaal niveau. Gemeente Amsterdam monitort de door de gecontracteerde taalscholen uitgevoerde taallessen.

4.3 Uitvoeringsorganisatie

Belangrijke netwerkpartners als de taalscholen, taalhuizen, Stichting Lezen en Schrijven en Stichting Leef en Leer worden continu bij de uitvoering betrokken. Ook worden met regelmaat kennis- en themasessies georganiseerd.

Het Uitvoeringsteam Volwasseneneducatie zit bij de gemeente Amsterdam en bestaat uit de uitvoeringsexpert, de helpdesk en de kwaliteitsadviseurs.

De regiocoördinator is ondergebracht bij de gemeente Amsterdam, WP beleid en kwaliteit, team Inburgering en Taal.

4.4 Jaarplan

Per jaar stellen de regio-ambtenaren samen met de regiocoördinator een jaarplan op met de prioriteiten en concrete ambities. Dit plan bepaalt de agenda van de overleggen en is een verdere uitwerking van dit meerjarig regionaal programma basisvaardigheden Groot-Amsterdam. De evaluatie van de uitkomsten van het jaarplan wordt opgenomen in het jaarverslag.

5. Instemming Groot-Amsterdam

Samengevat richt de regio Groot-Amsterdam zich op de volgende speerpunten voor de komende jaren. Deze speerpunten zijn met instemming van betrokken bestuurders van de acht gemeenten van de Arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam opgesteld en aldus ondertekend.

1. Het vergroten van het bereik van inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven (rekenen en/of digitale vaardigheden) maar wel goed Nederlands spreken en verstaan (NT1) en het zorgen voor een passend aanbod.
2. Het vergroten van het bereik voor ouders en opvoeders van jonge kinderen, en het uitbreiden van het aanbod.
3. Het vergroten van het bereik van werkenden via werkgevers en het vergroten van de bekendheid van het aanbod bij werkgevers.
4. Het verbinden van basisvaardigheden met het sociaal domein.
5. Werven, behouden en trainen vrijwilligers.
6. Het verbeteren van communicatie, kwaliteitsborging, monitoring en financiën.

“De docent heeft mijn geleerd hoe te gebruiken de muis, de toetsenbord, hoe te typen, schrijven, cijfers woorden zinnen, hoe kan connect maken met de telefoon en de computer.”

Ondertekening

Gemeente Aalsmeer

Sybrand de Vries
Wethouder Aalsmeer

Marijn van Ballegooijen
Wethouder Amstelveen

Rutger Groot Wassink
Wethouder Amsterdam

**Gemeente
De Ronde Venen**

Cees van Uden
Wethouder De Ronde Venen

Marian Everhardt
Wethouder Diemen

**gemeente
Haarlemmermeer**

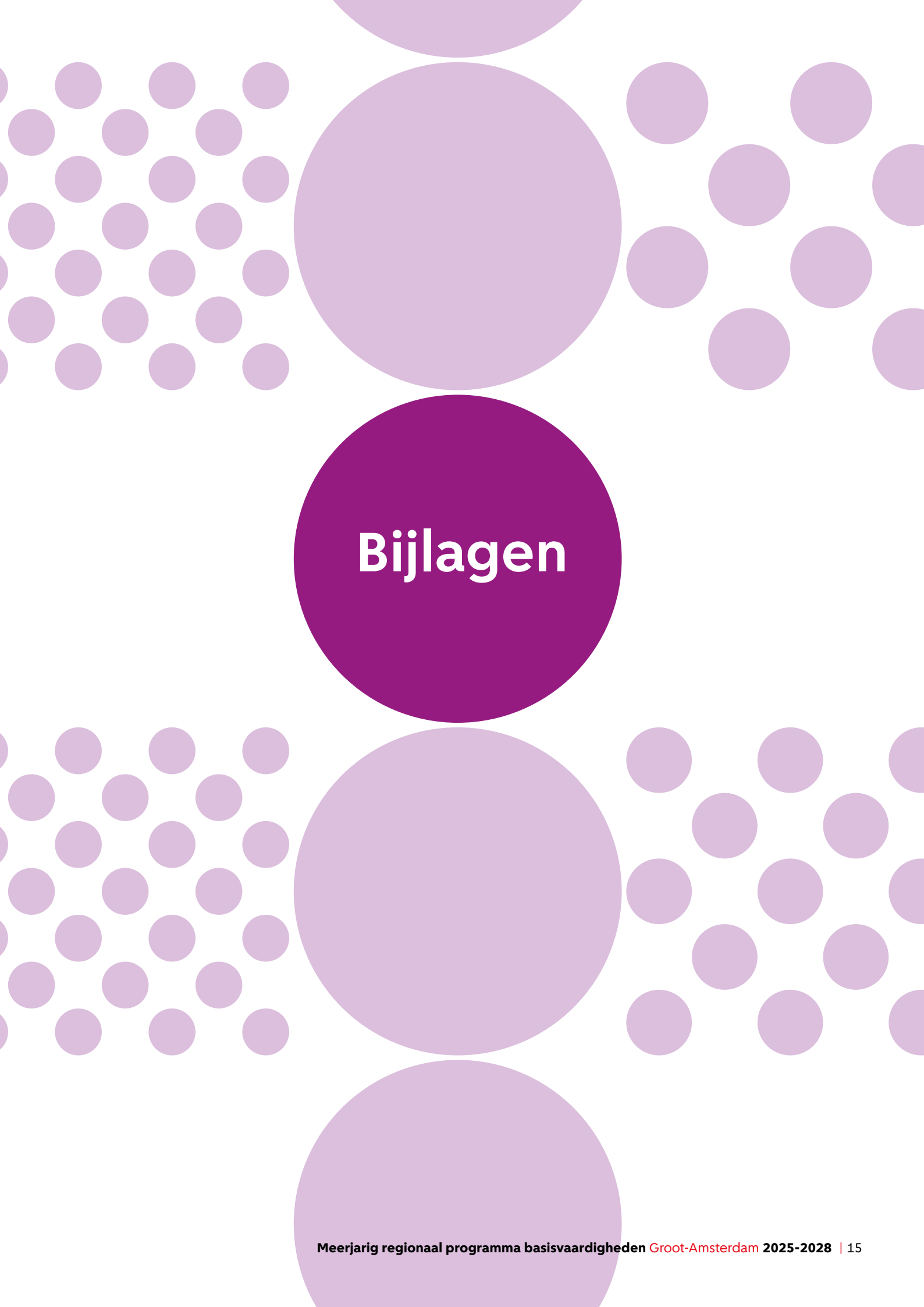
Charif El Idrissi
Wethouder Haarlemmermeer

Erika Spil
Wethouder Ouder-Amstel

José de Robles
Wethouder Uithoorn

Bijlagen

B1. Arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam

B1.1 De gemeenten van de arbeidsmarktregio Amsterdam

De gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn vormen de Arbeidsmarktregio Groot- Amsterdam. Elke gemeente heeft haar eigen kenmerken.

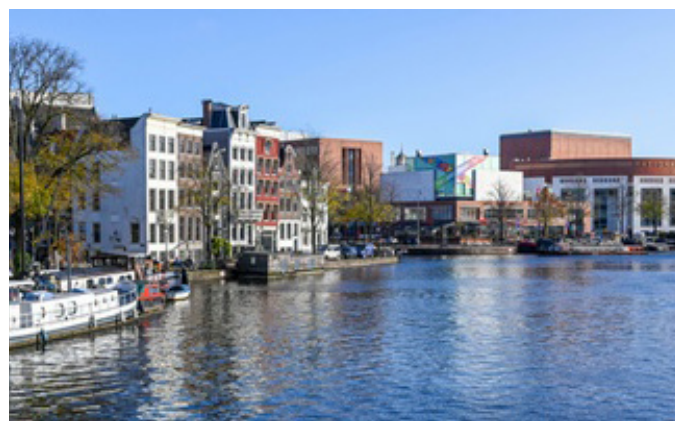

Aalsmeer is een uniek dorp met internationale allure. Met 93 nationaliteiten en een sterke economische positie – mede dankzij de bloemenveiling en de nabijheid van Schiphol – is het een plek waar mensen van over de hele wereld samenkomen. Tegelijkertijd blijft Aalsmeer een hechte gemeenschap met oog voor elkaar. Daarom richt de gemeente Aalsmeer zich op zowel Nederlandstalige laaggeletterde inwoners als anderstaligen, en biedt ondersteuning op maat. Het Taalpunt Aalsmeer is een fysieke plek in de bibliotheek waar bezoekers terecht kunnen voor een intake en doorverwijzing. Met een combinatie van professionele taalcursussen en diverse taalactiviteiten, verzorgd door vrijwilligers, zorgen we voor een toegankelijk en passend aanbod.

Amstelveen heeft een internationale uitstraling. Expats, arbeidsmigranten, studenten, statushouders en vluchtelingen vinden hier hun plek – samen goed voor maar liefst 144 nationaliteiten. Die diversiteit zie je terug in de stad én in de deelnemers aan taal- en ouderbetrokkenheidskursussen. Tegelijkertijd biedt Amstelveen een rustige, groene woonomgeving met uitstekende voorzieningen, een rijk cultureel aanbod en diverse internationale scholen. De stad kent een hoog oplei-

dingsniveau en een actieve gemeenschap met een brede interesse in kunst, cultuur en natuur. In het hart van deze diverse samenleving staat het Taalhuis in de bibliotheek: een laagdrempelige plek waar volwassenen ondersteuning krijgen bij het leren van de Nederlandse taal of het gebruik van de computer. Naast professionele cursussen zijn er tal van activiteiten verzorgd door vrijwilligers – van taalcoaches en taalcafés tot leeskringen en taalwandelingen - verspreid over verschillende locaties in de stad.

Gemeente **Amsterdam** is de grootste gemeente en vervult de rol van contactgemeente binnen de arbeidsmarktregio. Begin 2022 werd de gemeente Weesp bij Amsterdam gevoegd. Amsterdam telt nu bijna 935.000 inwoners met 180 verschillende nationaliteiten. Amsterdam heeft verschillende stadsdelen met een eigen bestuur. Dit is van invloed op hoe het taalaanbod is georganiseerd via de stadsdelen en de centrale stad. Stadsdelen van de gemeente Amsterdam verzorgen het vrijwilligersaanbod. Dit aanbod wordt gefinancierd uit de subsidie sociale basis. Het professionele cursusaanbod bekostigt Amsterdam vanuit het WEB-budget en eigen gemeentelijke middelen. Amsterdam kent zogenaamde voorrangregels, waarmee bepaalde groepen inwoners voorrang krijgen om te starten. Dit zijn bijvoorbeeld inwoners met een bijstandsuitkering, een korte scholingsachtergrond of een laag inkomen.

De gemeente **De Ronde Venen**, als enige niet gelegen in de provincie Noord-Holland maar in de provincie Utrecht, staat bekend om zijn groene, waterrijke omgeving en diverse woonwijken. Met verschillende dorpskernen, zoals Mijdrecht en Wilnis, biedt gemeente De Ronde Venen zowel rustige als levendige woonomgevingen. De agrarische sector speelt een belangrijke rol in de lokale economie. Het Digi-Taalhuis is de spil waar het om draait bij het versterken van basisvaardigheden van inwoners. Iedereen met een vraag over basisvaardigheden, zowel netwerkpartners als inwoners, weet dat hij of zij terecht kan bij het Digi-Taalhuis. Het Digi-Taalhuis is sinds 2022 een samenwerking van Bibliotheek Utrechtse Venen en welzijnsorganisatie Stichting Samens. Inwoners kunnen hier binnenlopen met vragen over taal, het gebruik van de computer of meedoen met een van de cursussen. Er staan altijd vrijwilligers klaar om inwoners op weg te helpen, zoals bijvoorbeeld met de één op één taalcoaching.

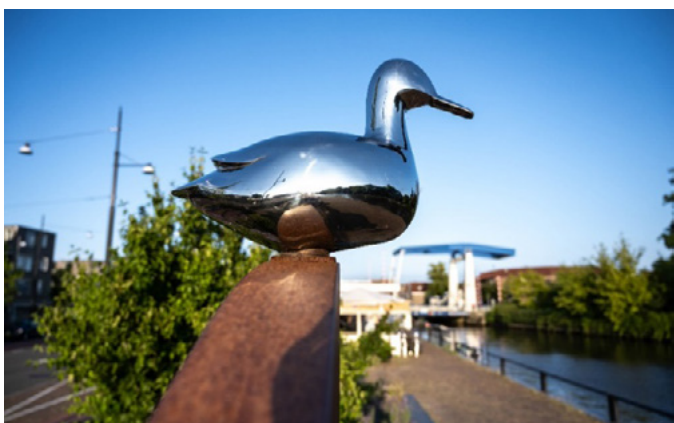

Foto: Gerrit Alink

Diemen heeft na Amsterdam inmiddels de hoogste bevolkingsdichtheid en groeit snel in zowel inwonersaantal als in voorzieningen. Diemen heeft een traditie als gastvrije gemeente en telt inmiddels 150 verschillende nationaliteiten. In Diemen streven we naar een

inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. Daarbij werken we aan ontmoeting van inwoners en partijen om kruisbestuiving te stimuleren tussen verschillende culturen, achtergronden en leeftijden. Laagdrempelig en toegankelijk aanbod basisvaardigheden is hier onderdeel van. Zo worden er (digi)taalactiviteiten aangeboden in het buurthuis, de bibliotheek en op basisscholen. Daarnaast hebben inwoners de mogelijkheid om één op één of in groepsverband te werken aan hun basisvaardigheden.

De gemeente **Haarlemmermeer** wordt gekenmerkt als een diverse en dynamische gemeente met een mix van stedelijke en landelijke gebieden, en is ook een belangrijk economisch centrum met het internationale Schiphol als een van de belangrijkste werkgevers. De gemeente bestaat uit 31 kernen met als grootste kernen Hoofddorp en Nieuw-Vennep. Haarlemmermeer heeft een diverse bevolking, bestaande uit zowel oorspronkelijke inwoners als een groeiend aantal nieuwkomers, wat zorgt voor een rijke culturele mix. Ondanks de sterke economische positie en innovatieve sectoren, heeft een deel van de inwoners moeite met basisvaardigheden. In Haarlemmermeer is het aandeel laaggeletterden relatief groot onder de migranten en de Nederlandse werkenden. Het Digi-Taalhuis Haarlemmermeer is dé plek voor iedereen die wil werken aan zijn of haar basisvaardigheden. Het Taalhuis is fysiek aanwezig in drie bibliotheken verspreid over de gemeente. Hier kunnen inwoners terecht voor ondersteuning op het gebied van taal en digitale vaardigheden. Er wordt gewerkt met opgeleide vrijwilligers, die begeleiding bieden op maat. Zij worden ondersteund door professionals en maken gebruik van lesmethodes die passen bij de leerwensen van de deelnemers. Het aanbod is laagdrempelig en toegankelijk: er zijn groepslessen, maar ook individuele trajecten mogelijk.

De gemeente **Ouder-Amstel** omvat de dorpen Ouderkerk aan de Amstel en Duivendrecht. Het is een groene en waterrijke gemeente, aantrekkelijk door haar historische karakter en landelijke omgeving. In inwoneraantal is dit de kleinste gemeente van de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam. De doelgroep op het gebied van laaggeletterdheid bestaat vooral uit oudere Nederlandstalige inwoners met onder andere beperkte digitale vaardigheden. Maar ook anderstalige inwoners die formeel buiten het inburgeringstraject vallen, vormen een groeiende uitdaging. De aanpak is kleinschalig en persoonlijk, met inzet van lokale partners zoals de bibliotheek en vrijwilligersorganisaties. Door haar omvang kan de gemeente snel schakelen, maar is regionale samenwerking nodig om structureel aanbod te realiseren.

De gemeente **Uithoorn** kenmerkt zich door haar landelijke karakter en ligging aan de Amstel. De gemeente staat bekend om haar bloeiende tuinbouw, de natuurgebieden rondom de Waver en de Uithoornse Polder. Taalhuis Uithoorn biedt ondersteuning aan volwassenen die moeite hebben met de Nederlandse taal (spreken, schrijven, luisteren en/of lezen), rekenen, digitale vaardigheden of gezondheidsvaardigheden. Taalvrijwilligers staan klaar, ondersteund met kennis en methodes, om met een hulpvraag aan de slag te gaan. De lessen worden aangeboden in groepsverband of in een 1 op 1 situatie.

“Boek is goed, soms is het moeilijk het boek, als de docent het uitlegt gaat het goed.”

Laaggeletterdheid in de gemeenten van de arbeidsmarktregio Amsterdam

De gemeenten verschillen onderling qua inwonersgroepen en daarom in beleid en aanpak. In de gemeente Amsterdam ligt het percentage laaggeletterden een stuk hoger dan het landelijk gemiddelde, terwijl in de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, De Ronde Venen, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn dit percentage lager ligt dan dit gemiddelde. Voor Haarlemmermeer is het gelijk aan het landelijk gemiddelde (zie onderstaande tabellen).

De groep inwoners met beperkte basisvaardigheden is heel divers. Er zijn grote verschillen in taalniveau, levensfase en leerbehoefte. Dat maakt het extra uitdagend om gericht beleid te ontwikkelen voor de aanpak van laaggeletterdheid.

Een verschil in de aanpak is bijvoorbeeld dat de gemeente Uithoorn er als enige gemeente voor heeft

gekozen om uitsluitend het non-formeel vrijwilligersaanbod in te kopen. Gemeente Amsterdam heeft meer dan in de regiogemeenten te maken met schaarste in docentencapaciteit. Door te werken met voorrangregels voorkomt de gemeente Amsterdam dat er geen docenten meer beschikbaar zijn voor de doelgroep die het (voor hen gratis) gemeentelijke cursusaanbod het hardst nodig heeft.

Het instellen van voorrangregels voor bepaalde doelgroepen heeft voor de regiogemeenten vooralsnog geen noodzaak. Dit gaat wellicht pas spelen als de druk op de uitvoering te groot wordt door wachtlijsten en docententekort. De gemeenten Amstelveen en Haarlemmermeer hanteren geen formele voorrangregels. Expats worden in principe niet doorverwezen naar het ingekochte – voor de deelnemers kosteloze – taalaanbod.

Inwoneraantal per gemeenten en oppervlakte/bevolkingsdichtheid/percentage laaggeletterdheid

gemeente	Inwonersaantal (peildatum 1 januari 2024)	Km2	Inwoners per km2	Geschat percentage laaggeletterdheid ⁴ (16-65 jaar)
Amsterdam	934.927	219,49	5.649 inw./km ²	16
Haarlemmermeer	163.196	206,31	791 inw./km ²	12
De Ronde Venen	45.812	116,98	392 inw./km ²	8
Amstelveen	95.014	44,05	2157 inw./km ²	7
Aalsmeer	33.354	32,29	1033 inw./km ²	7
Ouder-Amstel	14.450	26,15	553 inw./km ²	7
Uithoorn	31.701	19,49	1627 inw./km ²	7
Diemen	33.012	14,32	2.305 inw./km ²	7
Arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam				14
Landelijke gemiddelde				12

Bron: CBS en basisvaardighedeninzicht.nl

4 Dit betreft een geschat percentage laaggeletterden in de gemeente. De geletterdheid van personen tussen de 16 en 65 jaar is vastgesteld aan de hand van scores in het PIAAC onderzoek. De huidige definitie van laaggeletterdheid omvat niet de laaggecijferde mensen en mensen met lage digitale vaardigheden.

Geschat percentage laaggeletterden naar 7 doelgroepen per gemeente in de Arbeidsmarktregio, op basis van de clusteranalyse van het Expertisepunt Basisvaardigheden.

	Aalsmeer	Amstel veen	Amster dam	De Ronde Venen	Diemen	Haarlem mermeer	Ouder-Amstel	Uithoorn	Landelijke gemiddelde
Nederlandse werkenden (50+) met gezin	18	9	3	21	8	15	16	16	14
Nederlandse niet-werkenden (vervroegd pensioen of arbeidsongeschikt) (50+) met gezin	8	5	2	12	5	8	9	8	10
Nederlandse werkenden (30-50 jaar)	10	4	4	9	4	8	7	8	8
Oudere Nederlandse singles (50+)	7	6	7	9	6	7	9	8	9
Totaal NT1	43	24	16	51	23	38	41	40	41
Migranten (30+) met partner en/of kinderen	31	54	57	23	48	36	35	35	31
Totaal NT2	31	54	57	23	48	36	35	35	31
Jongeren (<30) zonder partner of kinderen	11	9	10	12	13	11	10	11	11
Divers	14	13	17	14	15	15	14	15	16
Totaal NT1 of NT2	25	22	27	26	28	26	24	26	27

Bron: basisvaardighedeninzicht.nl

“Ik heb dezelfde docent en zij is echt de beste, ze is heel duidelijk ook met de huiswerk en ze is grappig.”

B2. Samenwerking in de regio

B2.1 Samenwerking vanuit het wettelijk kader

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) vormt het wettelijk kader voor de uitvoering van de aanpak van laaggeletterdheid. Vanuit deze wet hebben gemeenten de taak om het educatieaanbod basisvaardigheden te verzorgen. Het rijk keert hiervoor een uitkering uit aan de regio (WEB-budget). De gemeente Amsterdam is contactgemeente van arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam en heeft de opdracht het regionale WEB-budget te beheren. Voor de samenwerking in de periode 2025-2028 stelt de regio Groot-Amsterdam een Meerjarig regionaal programma Basisvaardigheden op.

Andere eisen van de WEB zijn dat de rijksmiddelen geoormerkt zijn voor cursussen basisvaardigheden voor inwoners van 18 jaar en ouder. Volwassenen met een inburgeringsplicht mogen niet deelnemen aan de WEB-trajecten.

B2.2 Samenwerking tussen de gemeenten

De gemeenten hebben door de samenwerking in de afgelopen jaren veel kennis opgebouwd. We blijven continu van elkaar leren, onder andere door de vijfwekelijks regionale beleidsoverleggen en de themasessies van Stichting Lezen en Schrijven.

Ondanks de verschillen tussen de gemeenten zien we dezelfde mate van complexiteit en dezelfde soorten belemmeringen. Laaggeletterdheid vraagt dan ook om een regionale aanpak, waarbij over de grenzen van de gemeenten wordt gekeken en gewerkt. We hebben een gezamenlijke focus en gedeelde doelstellingen. Hier kunnen gemeenten lokaal meer doelstellingen aan toevoegen. Stichting Lezen en Schrijven ondersteunt gemeenten bij de aanpak om basisvaardigheden te vergroten.

Onze regionale samenwerking zorgt ook voor kostenefficiëntie. Door regionaal samen te werken, hoeven kleinere gemeenten niet zelf alle zaken te regelen. Zo

worden onder andere het aanbestedingstraject, de administratie, de facturatie en andere uitvoeringstaken centraal georganiseerd door de gemeente Amsterdam.

Ook bij taaltrajecten op de werkvloer is regionale samenwerking wenselijk, aangezien werknemers vaak in een andere gemeente werken dan waar ze wonen.

Door samenwerking ontstaat de mogelijkheid tot kennisdeling en kwaliteitsverbetering. Een concreet voorbeeld hiervan is de gezamenlijke aanpak en optimalisatie van het subsidieproces voor de Taalhuizen.

Maar ook binnen de gemeenten vraagt het versterken van basisvaardigheden om inzet op de verschillende beleidsterreinen in het sociaal domein, zoals onderwijs, werk en participatie en gezondheid.

B2.3 Samenwerking met de lokale uitvoerders

Niet alles is regionaal te regelen: elke gemeente is immers verschillend. Het is dan ook van belang dat er aandacht is voor de lokale situatie.

Lokale partners zijn verankerd in het lokale netwerk van de gemeenten. Ze zitten dicht op de praktijk van de inwoners en hebben goed zicht op de uitvoering. Het is daarom van belang dat lokale partijen zich verbonden en betrokken voelen bij de uitvoering. De afspraken over de rol en de taken van bijvoorbeeld het taalhuis en de bibliotheken worden lokaal, per gemeente, gemaakt om zo de prioriteit meer bij een bepaalde doelgroep of bij een bepaald thema te beleggen.

Het vrijwilligersaanbod is in de meeste regiogemeenten georganiseerd via de taalhuizen, onder aansturing van een taalhuiscoördinator. De coördinator is verantwoordelijk voor de werving, training en begeleiding van de vrijwilligers en ook voor doorverwijzing van deelnemers naar zowel ander lokaal taalaanbod als naar professioneel aanbod. Ook onderhoudt de taalhuiscoördinator contact met de gemeente en samenwerkingspartners en bewaakt de kwaliteit en effectiviteit van het aanbod.

De taalhuiscoördinatoren van de verschillende gemeenten komen tenminste 2 keer per jaar bij elkaar. Deze overleggen worden geïnitieerd en voorgezeten door de regiocoördinator.

B2.4 Samenwerking met taalambassadeurs

Taalambassadeurs zijn mensen die eerder laaggeletterd waren en die er nu aan bijdragen dat het taboe op laaggeletterdheid doorbroken wordt en het bewustzijn hierover wordt vergroot.

Taalambassadeurs van de Stichting ABC worden onder meer ingezet:

- Om hun levensverhaal te vertellen en hun ervaringen te delen bij organisaties en bedrijven waardoor het bewustzijn over laaggeletterdheid vergroot wordt;
- Om de interne en externe communicatie te beoordelen bij gemeenten, bedrijven en instellingen;
- Om mee te denken en te adviseren op het beleid in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie.

Drie keer per jaar nodigen we een groep van taalambassadeurs uit bij het regio-overleg om ons te voorzien van adviezen op de aanpak van laaggeletterdheid in de regio Groot-Amsterdam.

*“De school is leuk. Praten lezen.
Gezellig in de klas. Docent is lief.”*

B3. Cursusaanbod basisvaardigheden regio Groot-Amsterdam

De WEB onderscheidt **formele** (diplomagericht) en **non-formele** cursussen (niet diplomagericht). Het gemeentelijke aanbod in de regio Groot-Amsterdam valt onder non-formeel: het richt zich niet op diplomering, maar op het toepassen van basisvaardigheden in het dagelijks leven en in praktische situaties.

In het non-formele aanbod maken we onderscheid tussen enerzijds het professionele aanbod (non-formeel P) en anderzijds het vrijwilligersaanbod (non-formeel V).

Het **professionele aanbod** wordt uitgevoerd door de taalscholen, gegund na de aanbesteding Taaloffensief 2024-2027. Het professionele aanbod is competentiegericht en werkt aan niveauverhoging. Eventueel kan er een certificaat of een bewijs van deelname worden uitgegeven.

Onder het **vrijwilligersaanbod** verstaan we het aanbod gesubsidieerd door de gemeenten (voor een deel) uit het WEB-budget en veelal uitgevoerd door de taalvrijwilligers van de taalhuizen. Dit is laagdrempelig aanbod en kan een opstap zijn naar een professionele cursus, kan zorgen voor taalcontact of de motivatie van de deelnemer in stand houden.

Naast professioneel- en vrijwilligersaanbod komen we ook de term **informeel leren** tegen. **Informeel leren** is minder doelgericht en minder gestructureerd dan non-formeel leren zoals bij bijvoorbeeld een cursus of taalkoppel. Bij informeel leren wordt de taal geleerd door gesprekken met collega's, door het werk zelf of door sociale interactie op de sport- klaverjas- of kookclub. Informeel leren wordt niet uit de WEB-middelen gefinancierd maar bijvoorbeeld uit budgetten voor welzijn, armoedebestrijding of een participatiebudget, en kan een belangrijke opstap vormen naar WEB-aanbod.

Vanaf 1 februari 2024 zijn in de regio Groot-Amsterdam via een aanbestedingsprocedure de volgende taalscholen werkzaam: Akros, Conrado, Eduza, TCMtaal, SIPI en TopTaal. Samen met het aanbod via de taalhuizen in de gemeenten vormt dit het zogenaamde **WEB gefinancierde aanbod**. Zie overzicht in tabel op de volgende pagina.

Het aanbod van het taaloffensief 2024-2027 bestaat uit praktische cursussen basisvaardigheden. Deze cursussen zijn voor volwassen inwoners van de arbeidsmarkt-regio Groot-Amsterdam die geen inburgeringsplicht hebben.

Het aanbod non formeel P richt zich op de volgende 3 doelgroepen:

1. Anderstalige inwoners, gericht op zelfredzaamheid en participatie;
2. Anderstalige inwoners gericht op werk en scholing;
3. Nederlandssprekende inwoners.

Het aanbod non formeel V betreft activiteiten die grotendeels worden uitgevoerd door vrijwilligers en worden gecoördineerd door de Taalhuizen. Voorbeelden hiervan zijn onder meer Taalcafé's en Taalkamers, waar inwoners hun spreekvaardigheid in het Nederlands kunnen oefenen; ondersteuning bij digitale vaardigheden zoals internetgebruik, e-mailen en computergebruik en groepslessen Nederlands voor anderstaligen. Veel van dit aanbod kent een vrije inloop, waardoor het laagdrempelig toegankelijk is voor deelnemers.

Om dit flexibele aanbod – waarvan locatie, datum en tijdstippen regelmatig kunnen wijzigen – overzichtelijk te presenteren en toegankelijk te maken, is ervoor gekozen het aanbod te verzamelen en te publiceren via de website **Leef en Leer: Leef en leer! | Activiteiten**

Naast het informeren van taalvragers biedt **Leef en Leer** ook ondersteuning aan vrijwilligers. Geïnteresseerden in vrijwilligerswerk kunnen via de website de weg vinden naar organisaties die actief zijn op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden. Bovendien biedt **Leef en Leer** trainingen aan ter versterking van de deskundigheid van vrijwilligers.

Overzicht van het WEB gefinancierde aanbod in de regio Groot-Amsterdam

	Non-formeel aanbod	
	Professioneel aanbod door taalschool via regionale aanbesteding	Aanbod via subsidie en meestal verzorgd door vrijwilligers
Aalsmeer	Conrado: taalaanbod voor anderstalige inwoners, gericht op zelfredzaamheid en participatie.	Taalhuis – Participe.
Amstelveen		Taalhuis- Participe.
De Ronde Venen	TopTaal: taalaanbod voor anderstalige inwoners gericht op werk en scholing.	Digi-Taalhuis Bibliotheek Utrechtse Venen in samenwerking met Stichting Samens.
Diemen		Stichting Welzijn Diemen / Leef en Leerpunt.
Haarlemmermeer	Sipi: taalaanbod voor Nederlands sprekende inwoners gericht op lezen en schrijven.	Taalhuis Haarlemmermeer.
Ouder-Amstel		Coherente.
Uithoorn	Geen.	Taalhuis Uithoorn.
Amsterdam	Taalaanbod voor anderstalige inwoners, gericht op zelfredzaamheid en participatie: Sipi: Centrum, Oost & Weesp. TopTaal: Nieuw-West. Akros: Noord. TopTaal: West & Zuid. Eduza en TCMtaal: Zuidoost. TopTaal: taalaanbod voor anderstalige inwoners gericht op werk en scholing. Sipi: taalaanbod voor Nederlands sprekende inwoners	<i>Stadsdelen van de gemeente Amsterdam verzorgen het vrijwilligersaanbod.</i> <i>Dit aanbod wordt niet uit de WEB-middelen gefinancierd maar uit subsidie sociale basis</i>

B4. Kwaliteitsborging

De kwaliteitsbewaking van zowel het non-formeel aanbod P als het non-formeel V aanbod liggen bij de gemeenten,⁵ waarbij de gemeente Amsterdam vooral de kwaliteitsborging voor het non-formeel P aanbod op zich neemt. Dit doet Amsterdam uiteraard met input vanuit de regiogemeenten. De regiogemeenten richten zich met name op de kwaliteit van het aanbod van de taalhuizen (non-formeel V).

Het **aanbod Taaloffensief (non-formeel professioneel)** wordt getoetst aan de hand van een kwaliteitskader. De kwaliteitsbewaking ligt in handen van:

- Twee kwaliteitscontroleurs: zij doen onderzoek in de klassen en gaan langs om in de lessen te observeren en leslocaties te bekijken. Zij voeren gesprekken met docenten en deelnemers volgens een vaste checklist. Opvallende zaken en signalen van onvoldoende kwaliteit uit deze klassenbezoeken worden geanalyseerd en besproken met de taalscholen door de NT2-expert.
- De contractmanager. Deze voert contractmanagementgesprekken met de taalscholen op basis van input van de kwaliteitscontroleurs, de uitvoeringsexpert, de NT2-expert en beleidsadviseurs van de gemeenten in de regio Groot-Amsterdam.

In deze gesprekken wordt op contractueel niveau bekeken hoe het gaat met de samenwerking tussen taalschool en gemeente, en op wat voor manier er invulling wordt gegeven aan het contract.

- De uitvoeringsexpert voert, in samenwerking met het beleidsteam Volwasseneneducatie van de gemeente Amsterdam verbeteringen door in de werkprocessen.
- Tijdens het overleg Taalaanbieders Taaloffensief gaat de gemeente Amsterdam elk kwartaal in gesprek met alle taalaanbieders over wat er goed gaat en wat er beter kan.

- Een keer per zes weken is er een zogenaamde expertmeeting met de Taalscholen over de inhoud van de lessen.
- Twee keer per jaar organiseert het team Volwasseneneducatie van de gemeente Amsterdam een klankbordgroep met docenten, deze bijeenkomsten leveren input voor verbetervoorstellen.
- Het beleidsteam Volwasseneneducatie van de gemeente Amsterdam organiseert inhoudelijke themabijeenkomsten voor docenten van alle taalscholen. Bij deze bijeenkomsten wordt inhoudelijke kennis met elkaar gedeeld en gefaciliteerd. Dit zijn verdiepende bijeenkomsten waarbij er niet ingegaan wordt op organisatorische of contractuele vraagstukken, maar op verdere professionalisering.

De toetsing van de kwaliteit van het **vrijwilligersaanbod** van de Taalhuizen is ook belegd bij de gemeenten en komt aan bod in de subsidieafspraken. Een aanvullende audit wordt verzorgd door de Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT). Deze organisatie toetst als onafhankelijke organisatie de kwaliteit en toekomstbestendigheid van bibliotheek- en cultuurorganisaties en taalhuizen. Het CBCT heeft normen en bouwstenen opgesteld voor Taalhuizen en toetst de kwaliteit en toekomstbestendigheid aan de hand van zeven kwaliteitsnormen. Een audit maakt inzichtelijk waar een Taalhuis staat en welke stappen nog gezet moeten worden.

⁵ De kwaliteit voor het formele aanbod wordt gecontroleerd door de Inspectie van het Onderwijs. In de regio Groot-Amsterdam bieden we uitsluitend non-formeel aanbod.

Taalhuis Aalsmeer, Amstelveen, De Ronde Venen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Taalhuis Uithoorn zijn gecertificeerd. Diemen heeft geen Taalhuis: het non-formeel V aanbod wordt verzorgd door een welzijnsorganisatie. In Amsterdam is er ook geen taalhuis - daar wordt het aanbod non-formeel V verzorgd door de Sociale Basis in de stadsdelen.

In de regio Groot-Amsterdam ondersteunt de Stichting Lezen en Schrijven en de Stichting Leef en Leer het vrijwilligersaanbod met kennisuitwisseling, training, intervisie van vrijwilligers en het beschikbaar stellen van oefenmateriaal. Zij stimuleren hiermee de kwaliteit van de vrijwilligers.

“Ik vind heel interessante cursus, de docent is echt goed, ze maakt de les interessant, ik ben blij met de cursus.”

“Docent zegt je moet overal praten, dus ik praat nu met de burens, of de supermarkt. Nu durft ik dat wel.”

B5. Monitoring van resultaten

In de komende jaren willen de regiogemeenten de vinger meer aan de pols gaan houden dan tot nu toe is gedaan. Twee keer per jaar (mei en november) wordt de stand van zaken in het reguliere ambtelijk regionaal beleidsoverleg besproken. Dit biedt meer gevoel van 'control' voor wat betreft aanmeldingen bij de professionele taaltrajecten en geeft daarnaast input voor vervolgacties, hetzij op regionaal of op gemeentelijke niveau. Een voorwaarde hiervoor is dat het registratiesysteem van de contactgemeente op orde is.

Ook worden de kwaliteitscontroleurs twee keer per jaar uitgenodigd in het regio-overleg om de resultaten van de klassenbezoeken aan taalscholen in de regio terug te koppelen.

Maurice de Greef (leerstoelhouder UNESCO Volwasseneneducatie aan de Vrije Universiteit Brussel en verbonden aan de Universiteit Maastricht) verzorgt elk jaar het **onderzoek naar de impact** van de trajecten voor de deelnemers op het gebied van verschillende levensdomeinen, zoals arbeid, zorg, financiën en sociale inclusie.

Dit onderzoek loop inmiddels al meer dan tien jaar in verschillende arbeidsmarktregio's in Nederland.

In opdracht van het rijk voert het CBS jaarlijks onder alle contactgemeenten de monitor **landelijk beeld volwasseneneducatie** uit voor het WEB-gefinancierde taalaanbod.

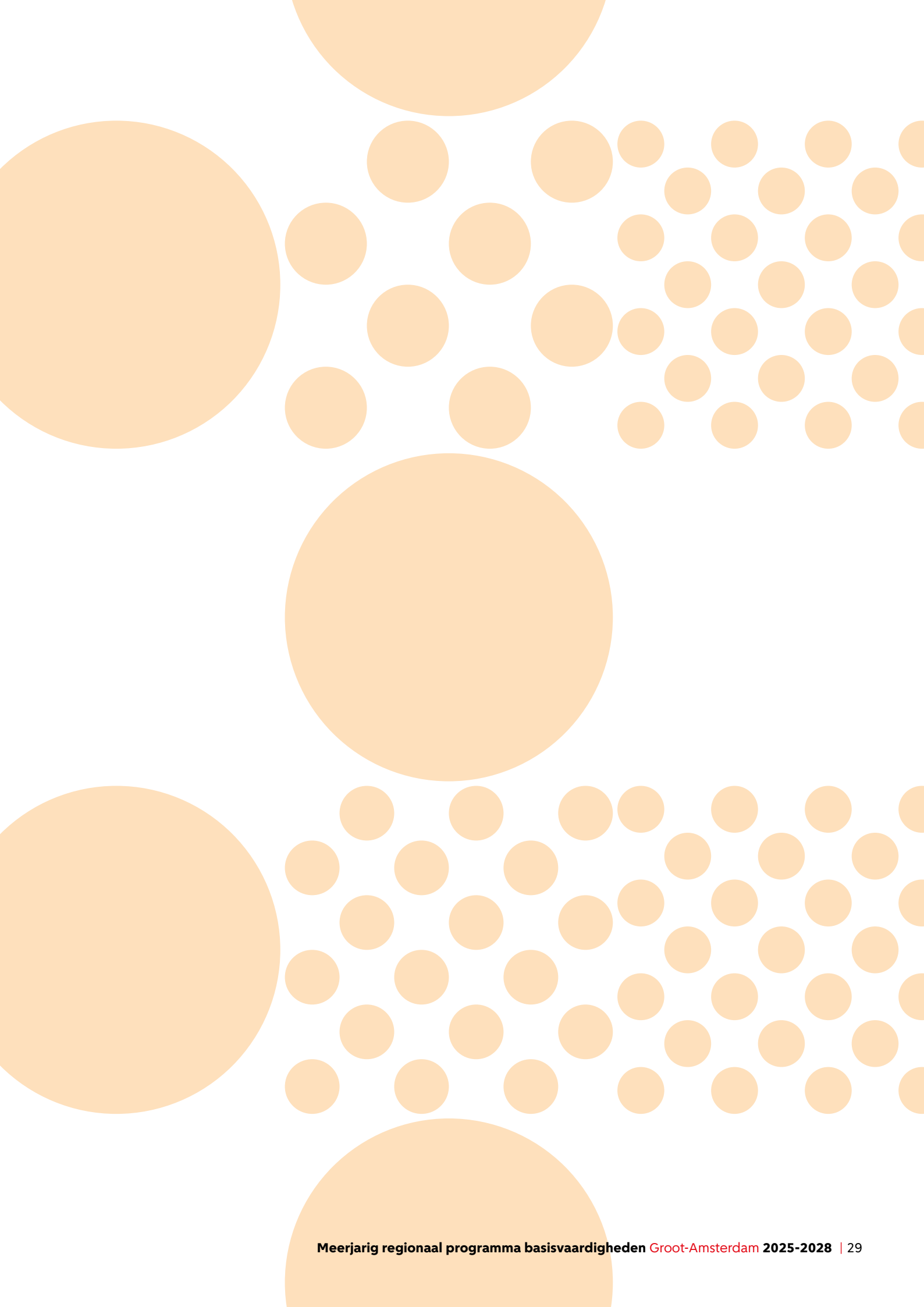
Hierbij de schets van beschikbare monitorinstrumenten:

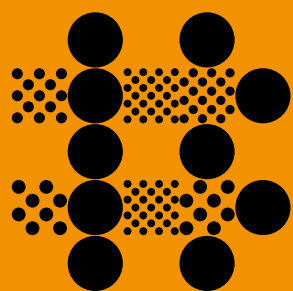
Output

	Professioneel aanbod, via de aanbesteding	Aanbod via subsidie en verzorgd door vrijwilligers
Aantallen en soorten taaltrajecten.	Via BASIS (registratiesysteem gemeente Amsterdam).	Via lokale taalhuizen.
Aantallen deelnemers per taaltraject Taaloffensief.	Via BASIS (registratiesysteem gemeente Amsterdam).	Via lokale taalhuizen.
Taaltrajecten al dan niet afgerond.	Via BASIS (registratiesysteem gemeente Amsterdam).	Via lokale taalhuizen.

Impact

	Professioneel aanbod, via de aanbesteding	Aanbod via subsidie en verzorgd door vrijwilligers
Doorstroom naar vervolg traject	Via BASIS (registratiesysteem gemeente Amsterdam).	
Effecten qua zelfredzaamheid, sociale contacten, vrijwilligerswerk, vervolgonderwijs, werk	Onderzoek sociale inclusie (Prof. Maurice de Greef).	Onderzoek sociale inclusie (Prof. Maurice de Greef).

ba
sis
vaar
dig
he
den

Groot
Amsterdam